

07.03.2013

Tj/8

§ 37

Helsingin kaupungin metroliiikennesäännön uudistaminen

HEL 2012-016912 T 08 00 00

Päätös

Liikennelaitos -liikelaitoksen johtokunta päätti hyväksyä esityksen mukaisen metroliiikennesäännön noudatettavaksi 1.4.2013 alkaen.

Johtokunta päätti pitää tärkeänä, että HKL osallistuu Liikenne- ja viestintäministeriössä metroon liittyvän ohjeistuksen ja lainsäädännön kehitystyöhön ja valmisteluun.

Käsittely

Palautusehdotus:

Sinikka Vepsä: Ehdotan, ettei metroliiikennesääntöuudistuksesta päätetä ennen kuin on saatu oikeusasiamieheltä asiaa koskevasta valituksesta lausunto. Nyt on voimassa vielä vanha metrosääntö.

Kannattajat: Sakari Oka

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Ehdotan ettei metroliiikennesääntöä uudistuksesta päätetä ennen kuin on saatu oikeusasiamieheltä asiaa koskevasta valituksesta lausunto. Nyt on voimassa vielä vanha metrosääntö.

Jaa-äännet: 5

Kari Kälviä, Otso Kivekäs, Kimmo Kokkila, Riina Simonen, Lilja Tamminen

Ei-äännet: 4

Ari Lehtinen, Sakari Oka, Marjaana Syrjälä, Sinikka Vepsä

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Esittelijä

toimitusjohtaja
Matti Lahdenranta

Lisätiedot

Postiosoite
PL 1400
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
hkl@hel.fi

Käyntiosoite
Toinen linja 7 A
Helsinki 53
www.hkl.fi

Puhelin
+358 9 310 1071
Faksi
+358 9 310 35051

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
800013-1351509
Alv.nro
FI02012566

07.03.2013

Tj/8

Yrjö Judström, hallintojohtaja, puhelin: 310 34986
yrjo.judstrom(a)hel.fi

Liitteet

- 1 [Muistio metroliikennesäännön uudistaminen.pdf](#)
- 2 [Muistion liite 1 Voimassa oleva metroliikennesääntö.pdf](#)
- 3 [Muistion liite 2 HKLn esitys uudeksi metroliikennesäännöksi.pdf](#)
- 4 [Muistion liite 3 Suljettujen metrojärjestelmien sääntely EUssa.pdf](#)
- 5 [Muistion liite 4a LVMn lausunto 15122010.pdf](#)
- 6 [Muistion liite 4b LVMn lausunto 29062011.pdf](#)
- 7 [Muistion liite 5 Rinnakkaistekstit voimassa oleva ja esitys uudeksi metroliikennesäännöksi.pdf](#)

Otteet

Ote

Turvallisuuspäällikkö

Päätösehdotus

Liikennelaitos -liikelaitoksen johtokunta päättäneen hyväksyä esityksen mukaisen metroliikennesäännön noudatettavaksi 1.4.2013 alkaen.

Esittelijä

Nykyinen Helsingin metro kuljettaa melkein 210 000 matkustajaa vuorokaudessa ja sen käytössä on seitsemäntoista (17) metroasemaa. Rakenteilla olevaan länsimetroon tulee seitsemän (7) uutta metroasemaa, joista kaksi (2) Helsingin alueella ja viisi (5) Espoon alueella. Länsimetron metro-osuuden arvioidaan kuljettavan yli 100 000 matkustajaa vuorokaudessa. Metrolinjan jatkamista myös itään Östersundomin suuntaan suunnitellaan.

Helsingin metron toimintoja on alusta alkaen säännelty metroliikennesäännöllä.

Nykyistä voimassa olevaa metroliikennesääntöä on viimeksi tarkistettu 12.5.2010.

Helsingin metron toimintakonsepti on muuttumassa oleellisesti, kun Helsingin metro automatisoidaan niin, että liikenne ensin aloitetaan puoliautomaattisena (kuljettaja mukana junassa) 31.12.2015 alkaen ja täysin automaattisena (ilman kuljettajaa) vuoden 2016 aikana. Samanaikaisesti Helsingin metron automatisoinnin kanssa länsimetro avataan liikenteelle, ensiksi puoliautomaattisena vuonna 2016.

Automatisointi muuttaa merkittävästi Helsingin metron toimintakonseptia, kun sen myötä kulunvalvontajärjestelmä ja asetinlaitejärjestelmä korvataan uudella järjestelmällä. Tämä muutostyö

on jo käynnistynyt. Automaattimetron myötä laiturit varustetaan laituriovilla ja liikennöinnissä siirrytään käyttämään yksinomaan kahden vaunuparin junia. Uusi toimintakonsepti tulee myös merkitsemään sitä, että metrojunankuljettajien poistumisen myötä juniin tulee vielä määrittelemätön määrä junavalvoja. Samalla myös vartiointikonsepti muuttuu.

HKL on valmistellut metrojärjestelmän ohjeistamista uudessa tilanteessa niin, että metrolikenteen järjestämistä ohjattaisiin pääasiassa kolmella turvallisuuteen liittyvällä asiakirjalla (1) metrolikennesäännöllä, (2) metrolikenteen toimintaohjeella ja (3) metrolikenteen kuljetusehdoilla.

Kaupunginjohtaja on päätöksellään 21.2.2013 (38 §) nimennyt Helsingin kaupungin edustajaksi metrolikenteen ja kevyen raideliikenteen viranomaistoimintojen järjestämistä sekä järjestelmien suunnittelun, toteuttamisen ja käytön edellyttämien viranomaishyväksyntöjen järjestämistä koskevaan työryhmään hallintojohtaja Yrjö Judströmin.

Metrolikennesääntö

Metrolikennesääntö tulee määrittelemään keskeisimmät metrolikenteen harjoittamisen edellytykset ja puitteet, joista on syytä päättää HKL:n johtokunnassa. Metrolikennesääntö on jatkossa edelleen keskeisin metrolikenteen turvallisuusasiakirja. Aikaisemmin metrolikennesääntö oli kunnallinen järjestyssääntö, jonka rikkomisesta rangaistiin sakolla. Kunnalliset järjestyssäännöt ovat poistuneet käytöstä. Metrolikennesäännöstä muokataan nyt aikaisempaa enemmän metrolikennejärjestelmää ohjaava toiminta- ja turvallisuusohje.

HKL on metrolikennesäännön uudistusta koskevassa valmistelussaan muuttuvien tarpeiden mukaisesti korostanut erityisesti metrolikenteen turvallisuuteen ja HKL:n sisäiseen työnjakoon liittyviä kysymyksiä.

Metrolikennesääntö määrittää toimivaltaa, turvallisuusvastuita ja pätevyysvaatimuksia turvallisuusasioissa. Siinä asetetaan vastuita, velvollisuuksia ja kieltoja metrolikenteessä toimiville henkilöille tehtäviensä ja toimivaltuuksiensa mukaisesti. Johdon, turvallisuushenkilöstön, esimiesten, liikenteenvalvojen ja kuljettajien pääasialliset turvallisuusvastuut määritellään. Se ohjaa myös matkustamista metrolikenteessä.

Metrolikenteen sääntelyjärjestelmän kokonaisuus systematisoidaan metrolikennesäännössä. Sääntelykokonaisuus on hahmotettu uudelleen, jotta metrolikenteen järjestäminen ja hoitaminen saadaan

yksiselitteisesti ja yksityiskohtaisesti organisoitua ennen automaattimetron käyttöön ottoa.

Metroliikennesääntö on yleissäännös, joka määrittää toimivalta-asioista metroliikenteen turvallisuustyössä. Toimitusjohtaja tekee metroliikennesäännön perusteella metroliikenteen järjestämisen kannalta tarpeelliset turvallisuusasioita koskevat viranomaispäätökset.

Metroliikennesäännössä myös delegoidaan osittain toimitusjohtajan toimivaltaa turvallisuusasioissa turvallisuuspäällikölle ja HKL:n muille vastuuhenkilöille.

Keskeisimmät uudistukset ja muutokset nyt voimassa olevaan metroliikennesääntöön ovat seuraavat:

Metroliikennesäännön alussa (1–10 §) on yleiset määräykset metroliikenteestä sekä metrojunankuljettajan ja metroliikenteen liikenteenohjaajan pätevydestä. Näihin säännöksiin ei esitetä muutoksia.

Metrojunan rakennetta, kuntoa ja varusteita koskevat 11–13 § kaipaavat selkeyttämistä. Metroliikenteessä käytettävän kalustoyksikön turvallisuusmääräysten mukaisuus ja kunnossapito on pitkälti samantyyppinen kysymys kuin rautatieliikenteessä käytettävien junien turvallisuus.

Rautatieliikenteessä VR-Yhtymä Oy tai muu rautatieliikenteen harjoittaja vastaa rautatielain (304/2011) 6 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan itse siitä, että sen käyttämä kalusto on asianmukaisten turvallisuusmääräysten mukainen ja että sen kalustoyksilöiden kunnossapito on järjestetty asianmukaisesti. Toimiluvan hakija vastaa 11 §:n 1 momentin mukaan kalustoyksikön kunnossapidosta sekä turvallisuudesta vastaavan henkilöstön pätevydestä ja ammatillisesta koulutuksesta. Ko. säännös vastaa Euroopan unionin rautateitä koskevan toimilupadirektiivin vaatimuksia.

Uudistetun metroliikennesäännön 11 § olisi yleissäännös metroliikenteen kalustoyksiköltä aina vaadittavasta turvallisuudesta. Metroliikennesäännön 12 §:ssä luetellaan sitten tarkemmin ne metron kalustoyksikön turvallisuuteen vaikuttavat varusteet, joiden on aina oltava kunnossa ja joiden kuntoa valvotaan päivittäin. Vastaavia säännöksiä ei ole rautatieliikennettä koskevissa säännöksissä.

Kaluston katsastuksista säädettäisiin 13 §:ssä. Rautatieliikenteen tapaan metroliikenteen kalustoyksikkö on tyyppikatsastettava ja ensikatsastettava. Rautatieliikenteestä poiketen metroliikenteen kalustoyksikkö olisi määräaikaikatsastettava useammin eli kerran

vuodessa. Nyt metroliikennesääntöön kirjattavat katsastukset vastaisivat nykyistä käytäntöä.

HKL:n hallinto- ja talousyksikön turvallisuuspäällikkö hyväksyisi katsastusten perusteena olevat vaatimukset. Toimitusjohtaja määräisi katsastuksen toimittajan, joka katsastaisi kalustoyksikön näiden vaatimusten mukaisesti.

Metroliikennesääntöön otettaisiin omana osanaan uudet määräykset metroliikenteen turvallisuusvastuista. Ne sijoitettaisiin metroliikennesäännön 14–18 §:iksi. Samassa yhteydessä HKL:n sisällä uudistetaan Metron toimintaohje (MTO) kokonaisuudessaan. Metroliikenteen turvallisuusvastuut muodostavat pohjan uudelle metroliikenteen turvallisuusjohtamisjärjestelmälle.

Metroliikenteessä matkustamista on tähän asti säännelty pelkästään metroliikennesäännön määräyksillä. Jatkossa matkustajaa koskevat ohjeet ovat turvallisuuteen liittyvien ohjeiden osalta metroliikennesäännössä ja muilta osin metroliikenteen kuljetusehdoissa.

Metroliikennesäännön 19–21 §:issä määrätään matkustajaturvallisuuden perusteista. Metrossa matkustamisen säännöt perustuvat käyttäjille tiedoksi annettuun ohjeistukseen ja/tai kuljetusehtoihin. Keskeiset matkustajiin kohdistuvat velvoitteet on kuvattu metroliikennesäännössä. Jatkossa ne on tarkoitus sisällyttää myös erikseen hyväksyttäviin kuljetusehtoihin.

Metroliikennesäännön uudistus on niin kuin alussa on selvitetty tarpeen tehdä nyt kun vaiheittain ollaan siirtymässä uuden automaattisen metroliikennejärjestelmän käyttöön. Uudistettu metroliikennesääntö on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Metroliikenteen toimintaohje

Metroliikennesäännön uudistamiseen liittyen ja sitä osaltaan myös linjaten HKL:ssä ollaan uudistamassa myös Metroliikenteen toimintaohjetta (MTO) kokonaisuudessaan. MTO on HKL:n sisäinen turvallisuusasiakirjakokoelma, jolla luodaan turvallisuusjohtamisen organisaatio sekä täsmennetään oman ja alihankkijoilta hankitun henkilöstön tehtäviä ja toimivaltuuksia metroturvallisuusasioissa.

Yhdeksänosaista toimintaohjetta käytetään oman ja alihankkijoilta hankitun työvoiman työhön perehdyttämisessä, turvallisuuskoulutuksessa ja työtehtävien asianmukaisen suorittamisen ohjaamisessa ja valvonnassa. MTO:n osat vahvistaa ja sen noudattamista seuraa HKL:n toimitusjohtaja.

Tällä hetkellä toimintaohjeessa on säännöksiä sekä manuaalista, puoliautomaattista että automaattiajoa varten. Lähivuosina toimintaohjetta on uudistettava ja päivitettävä jatkuvasti määrätietoisella turvallisuustyöllä.

Johdonmukainen toimintaohjeen kehittämistyö pyrkii siihen, että kaikki metrol liikenteen järjestämiseen liittyvät toiminnot määritellään yksiselitteisesti ja eri toimintojen yhteensovittaminen varmistetaan etukäteen. Etenkin siirtymävaiheessa on tärkeää, että kaikki turvallisuuteen vaikuttavat osatekijät ovat jatkuvan tarkkailun alaisena.

HKL selvittää lähikuukausina myös mahdollisuudet laatusertifiointiin metron toimintaohjeen noudattamisessa ja kehittämisessä ja yleensä metron liittyvässä turvallisuustoimenpiteiden suorittamisessa ja siihen liittyvässä ohjeistuksessa.

Hyvin laadittu toimintaohje luo myös hyvän pohjan turvallisuustyön auditointiin. Toimintaohje on keskeinen osa metron turvallisuusjohtamista. Ulkomaisista esimerkeistä esimerkiksi Lontoon metron turvallisuusasiakirja (Safety Certificate and Safety Authorisation Document) on hyvä esimerkki siitä, mitä johdonmukainen turvallisuustyö merkitsee käytännössä.

Toimintaohjeeseen kuuluvat seuraavat osat:

MTO I: Johdanto;

MTO II: Yleinen osa: Koskee liikennehenkilökuntaan kuuluvia ja sisältää yleisiä määräyksiä metroturvallisuudesta, työturvallisuudesta, työtehtävien hoidosta, työnjohdosta ja valvonnasta sekä työnantajan työturvallisuusvastuusta;

MTO III: Metrojunan kuljettaminen: Koskee metrojunankuljettajia ja muita metron liikenneturvallisuustehtävissä toimivia henkilöitä ja on laadittu metrojunankuljettajan koulutusta varten;

MTO IV: Järjestyksenpito ja turvallisuus: Koskee järjestyksenvalvojia, vartijoita, junavalvojia, avustavia junavalvojia ja muuta metroasemien ylläpitohenkilökuntaa riippumatta siitä, ovatko he HKL:n henkilökuntaa vai alihankkijan työntekijöitä. Sisältää määräykset järjestyksenpidosta sekä henkilöstön tehtävistä ja toiminnasta metron vaaratilanteissa. Sisältää myös määräykset siitä, miten HKL:n alihankkijat avustavat HSL:n matkalippujen tarkastajia;

MTO V: Metroliikenteen ohjaus ja valvonta: Koskee liikenteenohjaajia, liikennetyönjohtajia ja muita henkilöitä, jotka ovat valvomossa metron liikenneturvallisuustehtävissä;

MTO VI: Metroradan opasteet: Määrittelee metrossa käytettävät ja noudatettavat ohjeet, opasteet ja opastinlaitteet;

MTO VII: Metroradan turvallisuus: Antaa toimintaohjeet metroradalla liikkumisesta huolto- ja kunnossapitotöiden yhteydessä;

MTO VIII: Sähköturvallisuus: Antaa ohjeet metroradan sähköturvallisuudesta; sekä

MTO IX: Vaunukaluston huoltotyöt: Koskee metrojunien huolto- ja kunnossapitotöitä metrovarikolla.

Metroliiikenteen kuljetusehdot

Kuten edellä on selvitetty, metroliiikenteen matkustamista on tähän asti säädelty pelkästään metroliiikennesäännön määräyksillä. Jatkossa matkustajia koskevat ohjeet olisivat turvallisuuteen liittyvien asioiden osalta metroliiikennesäännössä, ks. metroliiikennesäännön 19 – 21 § ja lisäksi matkustajia koskevia ohjeita olisi metroliiikenteen kuljetusehdoissa.

Metroliiikenteen kuljetusehtojen tarkoituksena on varmistaa omalta osaltaan turvallisuus, sujuvuus, järjestys ja ympäristön siisteys metroliiikenteessä. Kuljetusehdot vahvistaa HKL:n toimitusjohtaja ja niistä neuvotellaan ennen niiden vahvistamista HSL:n kanssa.

Tavoitetilanteessa metrossa matkustamisen sääntöjen tulee perustua hyvin käyttäjille tiedoksi annettuun ohjeistukseen tai lisäksi metroliiikenteen harjoittajan eli HKL:n ja matkustajan välisiin kuljetussopimuksen sopimusehtoihin.

Esityslistan liitteenä perustelumuuisto: Helsingin kaupungin metroliiikennesäännön uudistaminen yleisperustelut ja yksityiskohtaiset perustelut.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Matti Lahdenranta

Lisätiedot

Yrjö Judström, hallintojohtaja, puhelin: 310 34986
yrjo.judstrom(a)hel.fi

Liitteet

- 1 [Muistio metroliiikennesäännön uudistaminen.pdf](#)
- 2 [Muistion liite 1 Voimassa oleva metroliiikennesääntö.pdf](#)
- 3 [Muistion liite 2 HKL:n esitys uudeksi metroliiikennesäännöksi.pdf](#)
- 4 [Muistion liite 3 Suljettujen metrojärjestelmien sääntely EUssa.pdf](#)
- 5 [Muistion liite 4a LVMn lausunto 15122010.pdf](#)

07.03.2013

Tj/8

- 6 [Muistion liite 4b LVMn lausunto 29062011.pdf](#)
7 [Muistion liite 5 Rinnakkaistekstit voimassa oleva ja esitys uudeksi metroliikennesäännöksi.pdf](#)

Otteet

Ote
Turvallisuuspäällikkö

Päätöshistoria

[Liikennelaitos -liikelaitoksen johtokunta \(HKL\) 06.02.2013 § 12](#)

Pöydälle 06.02.2013

HEL 2012-016912 T 08 00 00

Päätös

Liikennelaitos -liikelaitoksen johtokunta (HKL) päätti panna asian pöydälle.

[20.12.2012 Palautettiin](#)

Esittelijä

toimitusjohtaja
Matti Lahdenranta

Lisätiedot

Yrjö Judström, hallintojohtaja, puhelin: 310 34986
yrjo.judstrom(a)hel.fi